

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) представям книгата „**Кървави и поля**”,

разкриваща тоталитарното безумие на режимите на Хитлер и Сталин през XX век в територията на Европа, където те се пресичат. Неин автор е

Тимъти Снайдър,

професор по история в Йейлския университет, Кънектикът, САЩ. 46-годишният историк е специалист по история на Централна и Източна Европа и Холокоста и автор на общо 8 книги.

„Кървави поля” – Европа между Хитлер и Сталин е издадена най-напред в САЩ през 2010 г., а оттогава се е превърнала в международен бестселър, като до момента е преведена в 28 държави.

Българското ѝ издание става по инициатива на историка Надя Данова, професор в Института по балканистика при БАН и Красен Станчев, доцент в Софийския университет „Св. Климент Охридски”. Половината от разходите по издаването на „Кървави поля” става с подкрепата на над 45 спомоществователи (имената на публикувани в книгата).

Тимъти Снайдър е написал предговор, специално за българското издание, в което накратко коментира политиката на България към евреите и мястото на страната в събитията от 30-те и 40-те години на миналия век, като уточнява, че тя не е обект в изследването.

Европа между Хитлер и Сталин

Написано от Христо Христов
Неделя, 01 Ноември 2015 16:15

„Кървави поля” е зоната в Източна Европа, където нацистският и съветският режим се преливат и населението там живее при двете системи. Това е мястото, където са избити 14 млн. души и именно там се извършва Холокоста.

Кървавите поля – центъра на Европа – лобното място на тези 14 млн. жертви, се простира от Централна Полша до Западна Русия, като обхваща Украйна, Беларус и Балтийските държави.

Насилие, невиждано в историята

Проф. Снайдър посочва, че по време на консолидацията на националсоциализма и на сталинизма (1933-1938) и след това по време на германско-съветската война (1941-1945) този регион е подложен на масово насилие, невиждано дотогава в историята. Четиринадесет милиона са избити за 12 години между 1933 и 1945 г., когато на власт са Хитлер и Сталин.

Авторът отбелязва, че концлагерът Освиенцим днес се е превърнал в синоним на Холокоста, а човечеството е научило за извършваните престъпления в него благодарение на мемоарите на оцелелите лагеристи.

И не само Освиенцим

Той обаче подчертава, че много повече евреи, предимно от Полша са загинали в други нацистки фабрики на смъртта, в които почти никой не оцелява, а имената на тези лагери се припомнят много по-рядко: Треблинка, Хелмно, Собибор, Белжец. Милиони евреи от Полша, СССР или Балтийските републики са разстреляни над ровове и шахти.

В Кървавите поля нацистите докарват и евреи от други краища, за да ги унищожат – от Унгария, Чехословакия, Франция, Нидерландия, Гърция, Белгия, Югославия, Италия и Норвегия.

Евреите не са единствените жертви. Според Тимъти Стайдер нацистите избиват почти толкова неевреи, колкото и евреи. Това става основно като подлагат на глад съветски военнопленници (повече от 3 млн.) и населението на обсадени градове (около 1 млн.) или като разстрелват гражданско население при наказателни акции (почти 1 млн., главно от Белорус и Полша).

СССР – държавата, която води политика на масово изстребление

Не е само обаче Хитлер и нацистите. „Във Втората световна война Съветският съюз побеждава нацистка Германия на Източния фронт и по този начин спечелва на Сталин както благодарността на милиони, така и решаващо участие в установилия се в Европа следвоенен ред. Но Сталиновата репутация на масов убиец е почти толкова внушителна, колкото и тази на Хитлер. Тя е дори далеч по-страшна през мирновременния период”, пише проф. Снайдър.

Сталин лично ръководи унищожаването на милиони хора с глад и разстрели на 750 000 души през 30-те години на XX век. Авторът подчертава, че в този период СССР е единствената държава в Европа, която води политика на масово изстребление. Сталин убива собствените си граждани не по-малко ефикасно, отколкото Хитлер – гражданите на други държави.

За пример историкът посочва, че преди Втората световна война и през първите шест години и половина след идването на Хитлер на власт нацисткия режим унищожават не повече от 10 000 души. До това време комунистическият режим в Съветския съюз, ръководен от Сталин, е умъртвил от глад милиони свои граждани и е разстрелял още почти 1 млн.

„Кървави поля” е история за масовите политически убийства. Убийства, зад които стои политиката на националсоциализма в Германия и политиката на комунистическия

режим в СССР. Авторът на книгата е категоричен, че тези жертви не са жертви на войната между двете държави, а жертви именно на политиката на Хитлер и Сталин.

Канибализмът в Украйна след осигурения от Сталин глад

Професорът от Йейл отделя значително място на Сталиновата политика на глад в СССР. Той отбелязва, че родените в Съветска Украйна в края на 20-те години и началото на 30-те се появяват в един свят на смърт, между безпомощни родители и враждебни власти. Бебе, родено през 1933 г., има около 7 години живот.

Той цитира писма на ученици до властите, в които молят „за вашата помощ, ние направо падаме от глад. Трябва да учим, ама сме толкова гладни, че не може да ходим“. В детските представи гладът, осигурен от Сталин и компартията, изглежда като резултат от някакво недоразумение.

Гладът води до канибализъм. Канибализмът в Съветска Украйна през 1933 г. е показателен за същността на съветската система, а не за украинците като хора. Най-малко 25050 души са осъдени по това време за канибализъм, но според автора същинския брой е много по-голям.

Колко души убива гладът в Съветския съюз и неговата Украинска република в началото на 30-те години на XX век? „Никога няма да узнаем точно“, пише Снайдър, като допълва, че няма запазени достоверни архиви.

Преброяването на населението на СССР през 1937 г. установява, че то е с 8 млн. по-малко, отколкото се е очаквало. Повечето от липсващите милиони са жертва на глада в Съветска Украйна, Съветски Казахстан и Съветска Русия. Според различни демографски изчисления от глад в Съветска Украйна са загинали между 2,5 и 3,9 млн. души.

СС и НКВД – инструменти за справяне с „враговете“

В главата „Класов терор“ авторът разглежда паралелно как през 30-те години Хитлер и Сталин се справят с вътрешните врагове.

„Подобно на Сталин Хитлер показва, че владее всички властови структури, като се представя за жертва на заговори и след това се освобождава от същински или въображаеми съперници. Същевременно обаче той тепърва започва да създава онези инструменти на принуда, които Сталин е наследил от Ленин и болшевишката революция. Есесовците и германската полиция не са в състояние да доведат Германия до организиран терор в мащабите, в които НКВД го налагат в Съветския съюз“, пише историкът.

Той подчертава, че Нощта на дългите ножове, с всичките ѝ десетки жертви, не е нищо пред съветските чистки в партията, във въоръжените сили и в самия НКВД, при които са екзекутирани десетки хиляди.

Представителите на националните малцинства „трябва да бъдат поставяни на колене и застрелвани като бесни кучета“. Това са думи не на есесовски офицер, а на ръководител на комунистическата партия, изречени в разгара на националните чистки, предприети по време на Големия терор на Сталин.

„Само през 1937 и 1938 г. четвърт милион съветски граждани са застреляни единствено заради етническата си принадлежност“, посочва авторът на „Кървави поля“ в главата „Национален терор“, в която разглежда този аспект на комунистическия режим в СССР.

Европа на Молотов-Рибентроп

Ще спра до удачно озаглавената глава „Европа на Молотов-Рибентроп“, в която проф. Снайдер обстойно представя съюзът между Хитлер и Сталин от 1939 г. Пактът, който поставя началото на Втората световна война с тайното разпределение на зони и

Европа между Хитлер и Сталин

Написано от Христо Христов
Неделя, 01 Ноември 2015 16:15

интереси между двата тоталитарни режима – нацисткия и комунистическия, винаги целенасочено е пропускан от наследниците на комунистите в България при дебата за комунистическото минало и наследство у нас.

Книгата на проф. Тимъти Снайдър разкрива методично извършваните престъпления от Сталин и Хитлер след подписването на пакта на 23 август 1939 г.

Изключителен е текстът в заключението – главата „Човешката природа“. „Сравнението между нацистка Германия и Сталиновия Съветски съюз не само трябва да обяснява престъпленията, но и бъде отнесено към цялото човечество, засегнато от тези престъпления, включително към жертвите, извършителите, наблюдателите и лидерите“, пише историкът.

Да превърнем жертвите от бройки в хора

По думите му сравнението между двата тоталитарни режима трябва да започне не от смъртта, а от живота. Тимъти Снайдър отива и отвън сухите цифри, зад които стоят милиони човешки животи. И заключава:

„Нацисткия и съветският режим превръщат хората в бройки, някои от които можем само да изчислим, други – да пресъздаваме доста точно. На нас, като учени, се пада задачата да издирим тези бройки и да ти поставим в перспектива. На нас, като човеци, се пада задачата да превърнем бройките отново в хора. Ако не сме в състояние да го сторим, значи, Хитлер и Сталин са оформили не само нашия свят, но и нашата човешка природа“.

Забележителното изследване, с което вече могат да се запознаят и българските читатели, съдържа над 30 страници библиография, което само по себе си говори за обема на проучванията, извършени от историка. В благодарностите на края на книгата той помни и отбелязва всички онези, които са му помогнали – от негови колеги в университета и студенти, до архивисти и учени в Централна и Западна Европа, както и с хора, позволили му да работят с личните им архиви.

Европа между Хитлер и Сталин

Написано от Христо Христов
Неделя, 01 Ноември 2015 16:15

Българското издание съдържа и именован показалец, който позволява бързо и лесно търсене.

Тимъти Снайдър, „Кървави поля” – Европа между Хитлер и Сталин, изд. „Рива”, 2015 г., 487 страници, цена 16 лв.